

Бібліографія

1. Закон України «**Про фінансовий лізинг**» від 16.01.2004 року № 723-97-вр [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/723/97-вр>>.
2. Офіційний сайт **Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг** [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua/1057.html>.
3. Кущик А. П. **Сучасний стан та проблеми розвитку лізингу в Україні** [Електронний ресурс] / Кущик А. П., Гергель Є. І. // Вісник Запорізького нац. ун-ту. – 2010. – Вип. 1. – с. 153–158. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Natural/Vznu/eco/2010_1/
4. Саблук Р. П. **Фінансовий лізинг: стан та перспективи розвитку** [Електронний ресурс] / Саблук Р. П., Кравчук О. В.// Проблеми економіки . – 2011. – Вип. 4. – с. 121–123. – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pekon/2011_4/121-123.pdf

Рецензент: д.е.н., професор Гуменюк В. Я.

УДК 338.439.02

Л. О. ГАСУХА

ЯКІСНА СКЛАДОВА ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

У публікації підлягають розгляду питання якості продукції, як важливої складової продовольчої безпеки регіонів України. Приводиться аналіз законодавства України, яким регулюються основні вимоги щодо якості сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки. Наводяться основні недоліки, що перешкоджають виходу української продукції на зовнішні ринки та даються пропозиції щодо гармонізації національної системи стандартизації продукції із системою стандартизації Європейського Союзу та міжнародними стандартами.

The subject of this publication is the assessment of product quality as an important component of food security in regions of

©Гасуха Л.О. – аспірант Луцького національного технічного університету

Ukraine. The analysis of the legislation of Ukraine, which regulates the basic requirements for quality of agricultural products and processed products. The basic flaws that prevent the release of Ukrainian products to foreign markets, and given suggestions for harmonization of national standards with product standardization System Works of EU and international standards.

Ключові слова: продовольча безпека регіону, якість продукції, система стандартизації продукції, агроекологічна безпека регіонів.

Швидкі зміни економічної, політичної та екологічної ситуації в світі, тенденції розвитку світового сільського господарства та складність вирішення продовольчої проблеми на міжнародному рівні вимагають посиленої уваги до національної продовольчої безпеки, яка може бути гарантована лише при забезпеченні продовольчої безпеки її регіонів.

У Верховній Раді України було зареєстровано декілька законопроектів «Про продовольчу безпеку України», які пізніше були зняті з розгляду. Останній законопроект «Про продовольчу безпеку України» був зареєстрований у Верховній раді 24.10.2012 року під № 11378, суб'єктом законодавчої ініціативи якого виступив Кабінет Міністрів України.

В даному законопроекті продовольча безпека трактується як соціально-економічне та екологічне становище, за якого населення забезпечено безпечними і якісними основними продуктами харчування, що необхідні для раціонального харчування [1].

Продовольча безпека, таким чином передбачає як фізичну та економічну доступність продовольчих товарів, так і безпеку харчування. Безпека харчування означає відповідність якості сировини й продуктів харчування встановленим вимогам і гарантію безпечного їх споживання.

На рівні регіону, продовольча безпека – це стан захищеності населення регіону від продовольчих загроз та безперервний доступ до необхідної кількості продуктів харчування належної якості.

Серед екологічних загроз продовольчій безпеці виділяють:

- погіршення екологічного стану навколишнього середовища;
- екологічна шкідливість виробничих процесів;
- екологічна забрудненість продуктів харчування.

Державне регулювання якості продуктів харчування здійснюється такими нормативними актами як Закони України «Про безпечність та якість харчових продуктів» [2], «Про дитяче харчування» [3], «Про стандартизацію» [4], «Про підтвердження відповідності» [5], «Про захист прав споживачів» [6], «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» [7], «Про захист населення від інфекційних хвороб» [8] та іншими нормативними актами.

Указом Президента України від 8 червня 2012 року № 389/2012 затверджена Стратегія національної безпеки України «Україна у світі, що змінюється», якою передбачено створення умов для захисту внутрішнього ринку від постачання неякісної та небезпечної продовольчої продукції [11].

Важливим елементом забезпечення продовольчої безпеки на макро- та мікроекономічному рівнях є прийнятий 31 травня 2007 р. Закон України «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів (ГМО) [9]». Сільськогосподарська продукція має бути сертифікована щодо вмісту ГМО, а для готової продукції, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів від 13 травня 2009 р. № 468 передбачається обов'язкове етикетування тих продуктів харчування, що містять ці організми [10].

Доведено, що недостатнє харчування, дієтична незбалансованість харчування населення є однією із причин зростання захворюваності і серйозною проблемою для населення та держави.

В Законі України «Про безпечність та якість харчових продуктів» визначено, що держава забезпечує безпечність та якість харчових продуктів з метою захисту життя і здоров'я населення від шкідливих факторів, які можуть бути присутніми у харчових продуктах, шляхом: встановлення обов'язкових параметрів безпечності для харчових продуктів, мінімальних специфікацій якості харчових продуктів у технічних регламентах, санітарних заходах і ветеринарно-санітарних вимогах; забезпечення безпечності нових харчових продуктів для споживання людьми до початку їх обігу в Україні; встановлення стандартів для харчових продуктів з метою їх ідентифікації; забезпечення наявності у харчових

продуктах для спеціального дієтичного споживання, функціональних харчових продуктах і дієтичних добавках, заявлених особливих характеристик та їх безпечності для споживання людьми; підвищення обізнаності виробників, продавців (постачальників) і споживачів стосовно безпечності харчових продуктів та належної виробничої практики тощо [2].

Підвищення конкурентоспроможності українських товарів на внутрішніх та зовнішніх ринках та досягнення європейських стандартів якості повинні стати тими цілями, якими керуються підприємства при розробці якісно нової концепції досягнення якості і безпеки продукції. Від того наскільки якісною є продукція залежить багато складових, починаючи від рівня споживчої довіри і попиту, закінчуючи продовольчою безпекою та здоров'ям нації. Тільки за допомогою підвищення якості продукції вітчизняного виробництва можна досягти високого рівня продовольчої безпеки, зокрема її якісної складової та сформувати довіру до неї споживачів, що в свою чергу стимулюватиме виробництво якісної вітчизняної продукції.

Окремі регіони України забезпечують власну продовольчу безпеку за рахунок внутрішнього виробництва і мають значні надлишки окремих видів продукції, яку могли б реалізувати за межі регіону, в тому числі за кордон. Однак, низька якість сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки, що виробляється в регіонах України створює нетарифні бар'єри експорту такої продукції.

Необхідною умовою є також усунення технічних бар'єрів у торгівлі між ЄС та Україною. Потребує удосконалення та наближення до системи ЄС українська система технічного регулювання. Приведення цієї системи у відповідність до системи ЄС триває понад 10 років. Наразі ми перебуваємо на півшляху до виконання поставлених цілей. Основними недоліками вітчизняної системи технічного регулювання є:

- неефективність – зосередження на паперовому контролі та ігнорування того, що реально відбувається на ринку;
- дублювання функцій та розмитість відповідальності державних органів;
- непрозорість – доступ до обов'язкових нормативних документів (стандартів тощо) на платній основі;
- конфлікт інтересів – поєднання в одній особі регуляторних, наглядових та комерційних функцій.

Національним планом дій на 2013 рік щодо впровадження програми економічних реформ «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» передбачено гармонізацію національної системи стандартизації із системою стандартизації Європейського Союзу та міжнародними стандартами, прийняття нової редакції Закону України «Про стандартизацію» та забезпечення вільного доступу до текстів національних стандартів і кодексів усталеної практики, застосування яких відповідно до законодавства є обов'язковим [12].

Держава повинна здійснювати на споживчому ринку контроль європейського рівня. Тому необхідно продовжити системну розробку та впровадження нових технічних регламентів, які базуються на відповідних європейських директивах.

Багаторічна практика харчових підприємств ЄСРР припускала тільки один метод забезпечення безпеки харчової продукції – систему контролю. Практика зарубіжних підприємств пропонує інший ефективніший метод забезпечення безпеки. Цей метод заснований на управлінні ризиками на всіх стадіях виробництва, починаючи від приймання сировини і закінчуючи реалізацією продукції, на кожній технологічній лінії і на кожній операції необхідно виявляти і управляти небезпечними чинниками (мікробіологічними, токсикологічними, хімічними, фізичними і ін.), які можуть загрожувати безпеці продукції.

В контексті створення зони вільної торгівлі Україна повинна здійснити комплексне реформування системи санітарних та фітосанітарних заходів. Реформи у цих сферах є визначальною передумовою для відкриття доступу на ринок ЄС української сільськогосподарської продукції (включаючи продукцію харчової промисловості).

Для реформування системи технічного регулювання та стандартизації необхідно:

- спростити порядок введення продукції на ринок;
- вжити заходів з метою забезпечення зовнішнього визнання національних органів акредитації;
- посилити ефективність контролю за загальною безпечністю продукції шляхом розмежування функцій стандартизації, метрології та акредитації;

- забезпечити відповідність бази технічних регламентів вимогам Угоди СОТ про технічні бар'єри в торгівлі.

Комплексне реформування системи контролю за безпечністю харчових продуктів передбачає:

- посилення ефективності контролю за безпечністю продукції (введення принципу відповідальності виробника);

- запровадження інтегрованої системи контролю за безпечністю харчових продуктів за принципом «від лану до столу» відповідно до практики ЄС;

- введення чітких зобов'язань для виробників шляхом запровадження Системи управління безпечністю харчових продуктів НАССР;

- удосконалення державного контролю щодо безпечності та якості харчових продуктів з урахуванням європейських вимог .

Проблема продовольчої безпеки має вирішуватися не лише на національному, а й на регіональному рівні. Підвищення рівня відповідальності суб'єктів держави за забезпечення населення якісним продовольством вимагає формування адекватної регіональної політики продовольчої безпеки. Саме на регіональному рівні вирішується багато проблем, від яких залежить продовольча безпека країни. Регіони забезпечують випуск необхідних обсягів продовольчих товарів належної якості, що запобігає експансії неякісних імпорتنих продуктів та продовольчих товарів на вітчизняні ринки.

Від рівня агроекологічної безпеки регіонів залежить рівень екологічної чистоти та безпечності продукції. Якість продукції, в першу чергу, залежить від стану сільськогосподарських угідь і дотримання екологічних вимог у рослинництві та тваринництві. Стан земельних угідь регіону визначається проведенням їх інвентаризації та регулярного моніторингу якості (фізико-хімічний аналіз проб ґрунтів, рівень радіоактивного забруднення, біологічна активність ґрунтової біоти тощо). Також є доцільним визначення та встановлення бонітетної оцінки у межах окремих територій. Це дозволяє визначати необхідні першочергові природоохоронні заходи: від підбору оптимальних сівозмін до виведення її з господарського обробітку з метою природного відтворення родючості.

Технологія виробництва екологічно чистої продукції рослинництва має формуватися на засадах відтворення родючості ґрунтів, біологічних системах захисту рослин та відмові від використання великого асортименту пестицидів, гербіцидів, фунгіцидів, мінеральних добрив. Зазначена відмова вимагає налагодження виробництва і використання добрив органічного походження на основі замкнутого кругообігу внутрішньогосподарських виробничих ресурсів [13].

Технології утримання та догляду сільськогосподарських тварин теж мають бути орієнтовані на екологобезпечне виробництво. Серйозною проблемою забезпечення якості тваринницької продукції є недотримання виробниками ветеринарно-санітарних правил, що спрямовані на недопущення до споживача продуктової сировини, насиченої залишками медичних препаратів, які мають тривалий час виведення з організму тварини та можуть нанести шкоду здоров'ю людини .

Ключовими завданнями політики національної безпеки у сфері продовольчої безпеки є забезпечення потреб населення у доступному, якісному і безпечному продовольстві, утвердження України як важливого експортера аграрної продукції та захист внутрішнього ринку від постачання неякісної та небезпечної продовольчої продукції .

Україна, як один з основних аграрних регіонів світу, має великий потенціал для забезпечення продовольством інших країн в найближчому майбутньому. Система національної продовольчої безпеки має базуватися на принципах самозабезпеченості, незалежності, доступності, відповідній якості. Для приведення якості вітчизняної сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки до вимог Європейського Союзу, як потенційного ринку збуту такої продукції, необхідно в першу чергу привести у відповідність українське законодавство, зокрема прийняти нові закони у сфері метрології, стандартизації та оцінки відповідності, які створюють підґрунтя для запровадження європейського законодавства. Необхідним є також розроблення та прийняття змін до законодавства України щодо окремих видів продукції з метою усунення норм, що передбачають можливість дублювання регуляторних режимів

та продовження приведення українських технічних регламентів у відповідність до актів законодавства ЄС.

Реалізація зазначених заходів дозволить регіонам України не лише покращити якість вітчизняної продукції, а й дасть можливість реалізувати їх експортний потенціал.

Бібліографія

1. Проект Закону України «**Про продовольчу безпеку України**» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
2. Закон України «**Про безпечність та якість харчових продуктів**» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
3. Закон України «**Про дитяче харчування**» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
4. Закон України «**Про стандартизацію**» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
5. Закон України «Про підтвердження відповідності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
6. Закон України «**Про захист прав споживачів**» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
7. Закон України «**Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення**» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
8. Закон України «**Про захист населення від інфекційних хвороб**» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
9. Закон України «**Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів**» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
10. Постанова КМУ від 13.05.2009 р. № 468 «**Про затвердження Порядку етикетування харчових продуктів, які містять генетично модифіковані організми або вироблені з їх використанням та вводяться в обіг**» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
11. Указ Президента України від 8 червня 2012 року № 389/2012 «**Про нову редакцію Стратегії національної безпеки України**» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
12. Указ Президента України від 12 березня 2013 року № 128/2013 «**Про Національний план дій на 2013 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка,**

ефективна держава» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua

13. Хромушина Л.А. **Інтегрально-критеріальна оцінка рівня еколого-екоомічної безпеки розвитку сільського-сподарських підприємств** // Вісник Сумського національного аграрного університету Серія «Фінанси і кредит». - №1 - 2011.

Рецензент: д.е.н., професор Галиця І.О.

УДК 336.717.3

Н. М. КОНДРАЦЬКА

СУЧАСНИЙ СТАН ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРОБЛЕМНИМИ АКТИВАМИ

Розкрито теоретико-методологічні основи управління проблемними активами. Проведено аналіз сучасного стану та пріоритетних напрямів реформування процедури виведення неплатоспроможних банків із ринку. Обґрунтовано основні напрями підвищення ефективності управління проблемними активами шляхом створення санаційного банку.

The theoretical and methodological foundations of distressed assets are disclosed. The current situation and the priorities of the reform of the output of problem banks from the market are investigated. The basic directions for improving the management of distressed assets by creating sanation bank are substantiated.

Ключові слова: система гарантування вкладів, страхування депозитів, управління проблемними активами, неплатоспроможний банк, санаційний банк.

Особливістю вітчизняної фінансової моделі є активна участь комерційних банків у процесах трансформації заощаджень домогосподарств. Акумуляовані банками заощадження домогосподарств виступають джерелом інвестування та кредитування господарства, а відтак і резервом фінансування економічного зростання країни. Проте

©Кондрацька Н.М. - к.е.н. Національного університету водного господарства та природокористування